

Research Paper

Investigating the Feasibility of Good Urban Governance with Emphasis on Spatial Justice (Case Study: 5 Regions-Urmia)

Mir Najaf Mousavi*: Professor, Department of Geography, Urmia University, Urmia, Iran.

Reza Ghaderi: Assistant Professor, Department of Geography and Rural Planning, Faculty of Social Sciences, Payam Noor University, Tehran, Iran

Nima Bayramzadeh: Ph.D Student in Spatial Planning, Department of Geography, Urmia University, Urmia, Iran.

Roya Kamel Nia: Ph.D Student in Spatial Planning, Department of Geography, Urmia University, Urmia, Iran.

ARTICLE INFO

Received: 2022/02/01
Accepted: 2022/04/21
PP: 1-16

Use your device to scan and read the article online

Keywords:

Good Urban Governance, Spatial Justice, Spatial Distribution, Urban Management, Urmia.

Abstract

The main purpose of this study is to investigate the feasibility of good urban governance with an emphasis on spatial justice in the five regions of Urmia. The method of the present study is applied in terms of purpose and descriptive-analytical in nature. Data collection is in the form of documents and field surveys. Data collection tools are in several forms: observation, questionnaire, interview. The statistical population of this study is the residents of 5 Regions of Urmia city. Using Cochran's formula, 384 numbers have been obtained which have been randomly distributed. To evaluate the status of good urban governance, the following indicators have been used: participation, efficiency, and effectiveness, transparency, justice and equality, accountability, responsibility, rule of law, and consensus. Data analysis was performed quantitatively using statistical methods such as one-sample t-test, Kruskal–Wallis and Spearman correlation, and SPSS and GIS software to analyze the data. The results of this study indicate that based on the analysis of per capita status of service Land uses, Region 5 has gained the first rank and Region 3 has gained the last rank. According to the evaluation results of good urban governance indicators, regions one, four, and five had a higher level than the average, and regions two and three had a lower level than the average. The results of correlation evaluation between independent and dependent components indicate that there is a strong direct relationship between them. According to the ranking results of the Kruskal–Wallis test, region one has the first rank, and region two has the fifth rank. Finally, according to the results of the Spearman test, there is a direct relationship between the distribution of land uses and indicators of good urban governance.

Citation: Mousavi, M. N., Ghaderi, R., Bayramzadeh, N., Kamel Nia, R. (2024). **Investigating the Feasibility of Good Urban Governance with Emphasis on Spatial Justice (Case Study: 5 Regions-Urmia)**, *Journal of Research and Urban Planning*, 15(57), 1-16.

DOI: 10.30495/jupm.2022.29908.4122

* **Corresponding author:** Mir Najaf Mousavi, **Tel:** +989144211702, **Email:** m.mousavi@urmia.ac.ir

Extended Abstract

Introduction

Today, the situation of urban management in Iran indicates that for reasons such as the externalization of urban plans and programs, the centralization of the rent-based economy and oil, etc., urban management is dominated by the government. And it is constantly moving away from integrated and systemic management and is caught in the vortex of sectoral, cellular management, and top-down perspectives. Despite the long history of urbanization and the existence of traditional patterns of participatory urban management in Iran, following the centralized patterns of urban planning and management in the present era, has not allowed citizens to participate in the management of urban affairs. While the complexity of urban issues and the diversity of citizens' needs are increasing day by day, in such a situation, the urban management system is looking for ways to facilitate urban management in order to reduce the harmful effects of urbanization and also to deal with the difficulties of urban management. Therefore, paying attention to the issue of good urban governance as the main to support urban management for sustainable development of metropolises and cities seems necessary and important, so that spatial justice in the dispersion and distribution of service uses in urban areas should be considered by urban management. The general purpose of this study is to investigate the feasibility of good urban governance with emphasis on spatial justice in the five regions of Urmia so that while evaluating the indicators of good urban governance, it examines the distribution of spatial justice among these regions. From the innovation aspects of the present study in the field of spatial territory, due to the possibility of differences in the results of research in different spatial domains with each other, in this study, the five regions of Urmia have been considered. In the field of the time period, due to the COVID-19 effects of the society and the change of Urmia regions from four to five regions, it seems that it can make a difference in the research results. In the field of research method, due to the comparison of field harvest data (distribution and dispersion of land uses) and questionnaire data (indicators of good urban governance) and the relationship between the ranking of these data with each other seems to affect the research results.

Methodology

The method of the present study is applied in terms of purpose and descriptive-analytical in nature. Data collection is in the form of documents and field surveys. Data collection tools are in several forms: observation, questionnaire, interview. The statistical population of this study is the residents of 5 Regions of Urmia, which according to the statistics of 2016, is 736224 people. To determine the sample size, Cochran's formula was used. The sample size was 384, which was randomly distributed. To evaluate the status of good urban governance, the following 8 indicators have been used: participation, efficiency, and effectiveness, transparency, justice and equality, accountability, responsibility, rule of law, and consensus. In order to obtain the validity and reliability of the questionnaires, the validity of the questionnaire was initially evaluated and approved by 20 experts, including urban planners and city managers. Then the reliability of the questionnaires for 30 questionnaires was evaluated by Cronbach's alpha test. According to the results of this test, the value of Cronbach's alpha with 0.734 is higher than the value of 0.7, which indicates the reliability of the questionnaire. Data analysis was performed quantitatively using statistical methods such as one-sample t-test, Kruskal–Wallis and Spearman correlation, and SPSS and GIS software to analyze the data.

Results and discussion

The results of this study indicate that based on the analysis of per capita status of service Land uses, Region 5 has gained the first rank and Region 3 has gained the last rank. Also, the results of evaluating the indicators of good urban governance in the five regions show that the indicators of good urban governance in region one are above average, in region two less than average, in region three less than average, in region four above average and in region five it is above the average level. Also, in order to rank the regions of Urmia based on the indicators of good urban governance, Kruskal–Wallis test has been used. The results of this test indicate that region one of Urmia is ranked first and region two of Urmia is ranked fifth. This indicates that the dispersion and distribution of seven service uses in the city of Urmia is not

fair and confirms the research hypothesis. Spearman correlation test was used to evaluate the correlation between the independent variable of good urban governance and the dependent variable of justice and equality. The results of this test indicate that there is a strong direct relationship. Finally, the Spearman test was used to correlate field harvest rankings (distribution and dispersion of land uses) and questionnaires (indicators of good urban governance). The results of this evaluation indicate the existence of a direct relationship that with the improvement of the distribution and dispersion of land uses, the indicators of good urban governance also improve. The results of this study with the research of the WGI (2020), Azouz (2015), UNESCAP (2009), Nallathiga (2008), UNDP (2003), Ziari et al. (2021), Momeni et al. (2021), Pazaki et al. (2021), Abdi et al. (2020), Askarizadeh et al. (2020), Heidari Sarban (2020), Khoshfar et al. (2020), Habibi and Mahboubi (2020) and Bastin et al. (2019) have the same effect which

confirms the positive effect of spatial justice on good urban governance.

Conclusion

Today, the reduction of quality and welfare of urban life due to the unfair distribution of service uses and lack of attention to good urban governance has created many problems for cities and metropolises such as poverty, social harms, lack of infrastructure, etc. Which requires special attention to the components of spatial justice, good urban governance, equitable distribution of urban services, and participatory approach. To this end, good urban governance was considered as a new approach as the key to the success of achieving sustainable urban development in order to mobilize the internal capacities of cities. According to the results of this study, there is a direct relationship between the ranking and distribution of land uses and indicators of good urban governance.

فصلنامه پژوهش و برنامه‌ریزی شهری

دوره ۱۵، شماره ۵۷، تابستان ۱۴۰۳
شاپا چاپی: ۵۲۲۹-۲۲۲۸ - شاپا الکترونیکی: ۳۸۴۵-۲۴۷۶
<https://jupm.marvdasht.iau.ir/>

مقاله پژوهشی

بررسی تحقق‌پذیری حکمروایی خوب شهری با تأکید بر عدالت فضایی (نمونه موردی: مناطق ۵ گانه-ارومیه)

میرنجف موسوی*، استاد، گروه جغرافیا، دانشگاه ارومیه، ارومیه، ایران.

رضا قادری: استادیار، گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.

نیما بایرام‌زاده: دانشجوی دکتری برنامه‌ریزی آمایش سرزمین، گروه جغرافیا، دانشگاه ارومیه، ارومیه، ایران.

رویا کامل‌نیا: دانشجوی دکتری برنامه‌ریزی آمایش سرزمین، گروه جغرافیا، دانشگاه ارومیه، ارومیه، ایران.

چکیده	اطلاعات مقاله
<p>هدف کلی این پژوهش، بررسی تحقق‌پذیری حکمروایی خوب شهری با تأکید بر عدالت فضایی در مناطق ۵ گانه شهر ارومیه می‌باشد. روش پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر ماهیت توصیفی-تحلیلی می‌باشد. جمع‌آوری اطلاعات به دو صورت اسنادی و برداشت میدانی می‌باشد. ابزار گردآوری داده‌ها به چند صورت: مشاهده، پرسشنامه، مصاحبه و فیش‌برداری می‌باشد. جامعه آماری این پژوهش ساکنین مناطق ۵ گانه شهر ارومیه می‌باشد که با استفاده از فرمول کوکران تعداد ۳۸۴ عدد به دست آمده است که به صورت تصادفی توزیع گردیده است. برای ارزیابی و تبیین وضعیت حکمروایی خوب شهری از شاخص‌های: مشارکت، کارایی و اثربخشی، شفافیت، عدالت محوری و برابری، پاسخگویی، مسئولیت‌پذیری، قانون‌مداری و اجماع محوری استفاده شده است. تجزیه و تحلیل اطلاعات به صورت کمی صورت گرفته است به طوری که از روش‌های آماری نظیر آزمون‌های t تک نمونه‌ای، کروسکال والیس و همبستگی اسپیرمن و نرم‌افزارهای SPSS و GIS برای تجزیه و تحلیل داده‌ها استفاده شده است. نتایج این پژوهش نشانگر این است که بر اساس تحلیل سرانه‌های وضع موجود کاربری‌های خدماتی، منطقه ۵ رتبه اول و منطقه ۳ رتبه آخر را کسب نموده است. بر اساس نتایج ارزیابی شاخص‌های حکمروایی خوب شهری مناطق یک، چهار و پنج دارای سطح بالاتری نسبت به متوسط و مناطق دو و سه دارای سطح پایین‌تری نسبت به سطح متوسط را داشتند. نتایج ارزیابی همبستگی میان مولفه‌های مستقل و وابسته نشانگر این است که رابطه‌ای مستقیم زیاد بین آن‌ها وجود دارد. بر اساس نتایج رتبه‌بندی آزمون کروسکال والیس منطقه یک ارومیه رتبه اول و منطقه دو ارومیه رتبه پنجم را کسب نموده است. در نهایت بر اساس نتایج ضریب اسپیرمن میان رتبه‌بندی توزیع و پراکندگی کاربری‌ها و شاخص‌های حکمروایی خوب شهری رابطه متوسط مستقیم وجود دارد.</p>	<p>تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۱۱/۱۲ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۲/۰۱ شماره صفحات: ۱-۱۶</p> <p>از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید</p> <p>واژه‌های کلیدی: حکمروایی خوب شهری، عدالت فضایی، توزیع فضایی، مدیریت شهری، ارومیه.</p>

استناد: موسوی، میرنجف؛ قادری، رضا؛ بایرام‌زاده، نیما؛ و کامل‌نیا، رویا. (۱۴۰۳). بررسی تحقق‌پذیری حکمروایی خوب شهری با تأکید بر عدالت فضایی (نمونه موردی: مناطق ۵ گانه-ارومیه)، فصلنامه پژوهش و برنامه‌ریزی شهری، ۱۵(۵۷)، ۱-۱۶.

DOI: 10.30495/jupm.2022.29908.4122

مقدمه

امروزه مردم استانداردهای بالاتری از محیط و شهری که در آن زندگی می‌کنند را انتظار دارند (Mousavi et al, 2021) در این راستا نظام مدیریت سنتی قابلیت حل مشکلات و مسائل شهری و پاسخگویی به تحولات سریع شهرنشینی و نیازهای شهروندان را در مناطق شهری ندارد (Movahed et al, 2015) و این امر بار زیادی بر دوش دولت، بخش خصوصی و جامعه مدنی وارد می‌کند (Badland & Pearce, 2019) به طوری که در آینده به طور اعم و در قرن بیست و یکم به طور اخص با چالش‌هایی مواجه خواهد شد، چالشی که خود به وجود آمده از تغییر و تحولات جمعیتی، فناوری، اقتصادی، سیاسی و بین‌المللی می‌باشد. در این راستا جامعه جهانی نیز به این نتیجه رسیده است که بخش عمده‌ای از مشکلات مدیریت شهری کمبود منابع مالی یا نیروی انسانی ماهر نیست، بلکه مشکل اصلی در شیوه اداره این عوامل است (Faraji et al, 2018) در دنیای امروز پذیرفته شده است که توسعه پایدار شهرها در صورتی به وقوع می‌پیوندد که اهداف مردم‌سالاری، برابری در خدمات‌رسانی و حفظ محیط‌زیست با شکل‌گیری مدیریت واحد شهری و با رعایت اصول و قواعد علم روز شهرسازی توأمان دنبال شود (Abdi et al, 2019).

رشد شتابان شهرنشینی و عدم توجه به ظرفیت شهرها باعث به وجود آمدن مسائل و معضلات فراگیر شهری همچون بیکاری، فقر، تورم، آلودگی محیط‌زیست و ... شده است. این موضوع، نحوه اداره سیاسی، مدیریت منابع اجتماعی و اقتصادی، تدوین سیاست‌های اجرایی را در شهر، تحت تأثیر خود قرار داده است؛ بنابراین طی دهه‌های اخیر، مقوله جدیدی در نظام مدیریت شهری، تحت عنوان حکمروایی خوب شهری مطرح شده است (Hashemibisetooni & Shams, 2020- Bayramzadeh & Foadmarashi, 2023- Mousavi et al, 2024). این نوع حکمروایی بر پایه اصل شهروندمداری، بر این نکته که هیچ شهروندی نباید از دسترسی به الزامات شهری از جمله مسکن مناسب، بهداشت، امنیت شغلی و بهره‌مندی از محیط‌زیست مناسب محروم شود، اشاره دارد (Habibi & Mahbobi, 2020).

از دهه ۱۹۸۰ موضوع حکمروایی به موازات تأثیرات جهانی شدن در مسائل سیاسی موردبررسی قرار گرفته است و در راستای به‌کارگیری آن تقسیم‌بندی مسئولیت‌ها در عرصه شهری شکل گرفته است به طوری که حکمروایی مشارکتی به یک ویژگی اصلی در مدیریت شهری تبدیل شده است که توسط دولت‌ها و سازمان‌های دولتی به الگویی برای مشارکت جامعه مدنی و مردمی تبدیل شده است (Ziari et al, 2017- Lemanski, 2017- Marti-Costa & Toma's, 2017- Uzunm 2007- 2020). امروزه وضع مدیریت شهری در ایران حاکی از آن است که به دلایلی چون برون‌زا بودن طرح‌ها و برنامه‌های شهری، تمرکزگرایی اقتصاد رانتی و مبتنی بر نفت مدیریت شهری در تسلط دولت می‌باشد و پیوسته از مدیریت یکپارچه و سیستمی فاصله گرفته و در گرداب مدیریت بخشی، سلولی و دیدگاه نگرش‌های بالا به پایین گرفتار شده است (Tavakolinia & Shams Pouya, 2017). با وجود پیشینه دیرین شهرنشینی و وجود الگوهای سنتی اداره مشارکتی شهرها در ایران، پیروی از الگوهای متمرکز برنامه‌ریزی و مدیریت شهری در عصر حاضر، امکان دخالت و مشارکت شهروندان در اداره امور شهر را به آن‌ها نداده است. این در حالی است که روزبه‌روز بر دشواری مسائل شهری و تنوع نیازهای شهروندان افزوده می‌شود، در چنین وضعیتی نظام مدیریت شهری به‌منظور پایین آوردن آثار زیان‌بار گسترش شهرنشینی و همچنین برای مقابله با دشواری‌های اداره شهرها در جستجوی روش‌هایی جهت آسان کردن اداره امور شهرها می‌باشد (Bastin et al, 2018)؛ بنابراین توجه به موضوع حکمروایی خوب شهری به‌عنوان اصلی برای حمایت از مدیریت شهری در جهت توسعه پایدار شهرها امری ضروری و مهم به نظر می‌رسد. هدف کلی این پژوهش، بررسی تحقق‌پذیری حکمروایی خوب شهری با تأکید بر عدالت فضایی در مناطق ۵ گانه شهر ارومیه می‌باشد به طوری که ضمن ارزیابی شاخص‌های حکمروایی خوب شهری به بررسی توزیع و پراکنش عدالت فضایی در بین این مناطق می‌پردازد. در این راستا سؤال اصلی پژوهش «آیا میزان شاخص‌های حکمروایی خوب شهری در مناطق ۵ گانه شهر ارومیه یکسان است؟» و فرضیه «به نظر می‌رسد پراکندگی و توزیع کاربری‌های خدمات هفت‌گانه در شهر ارومیه به‌طور عادلانه نمی‌باشد.» مطرح گردیده است. از جنبه‌های نوآوری پژوهش در حوزه قلمرو مکانی، به دلیل امکان تفاوت نتایج پژوهش‌ها در قلمروهای مکانی مختلف با یکدیگر، در این پژوهش مناطق ۵ گانه شهر ارومیه در نظر گرفته شده است. در حوزه بازه زمانی، به دو دلیل شرایط کرونایی جامعه و تغییر مناطق ارومیه از چهار منطقه به پنج منطقه به نظر می‌رسد می‌تواند در نتایج پژوهش تفاوت ایجاد نماید. در حوزه روش تحقیق نیز به دلیل مقایسه داده‌های برداشت میدانی (توزیع و پراکندگی کاربری‌ها) و داده‌های پرسشنامه‌ای (شاخص‌های حکمروایی خوب شهری) و ارتباطیابی رتبه‌بندی این داده‌ها با یکدیگر به نظر می‌رسد نتایج پژوهش را تحت تأثیر قرار دهد.

پیشینه و مبانی نظری تحقیق

وجود نابرابری در توزیع خدمات و امکانات در فضاهای شهری پدیده‌ای جدید نبوده و می‌توان با اتخاذ رویکردهایی آن را به حداقل رساند (Koshaneh et al, 2020) به طوری که در دهه ۱۹۹۰ میلادی، حکمروایی به یکی از واژه‌های محوری علوم اجتماعی به حوزه نظریه سیاسی،

علوم سیاسی و جغرافیای انسانی، تبدیل گردید. حکمروایی، طبق تعریف سنتی «عمل یا فرآیند حکومت کردن» می‌باشد که در این تعریف، معنای حکمروایی با حکومت، متفاوت است اما در واقع چنین نیست و هر کدام دارای تعریفی متفاوت از یکدیگر هستند. حکومت و حکمروایی، دو الگو برای اداره امور عمومی هستند، حکومت عهده‌دار تمامی وظایف است و موظف است که تمام خدمات را برای مصارف جامعه مدنی یا شهروندان فراهم کند ولی حکمروایی، مسئولیت اداره عمومی، میان سه نهاد حکومت، جامعه مدنی و بخش خصوصی را عهده‌دار است (Movahedi et al, 2020).

علیرغم اینکه حکمروایی شهری به صورت مفهوم کاربردی از اواخر دهه ۱۹۸۰ و در آفریقا آغاز شد، ولی نخستین نظریه‌پردازی که به این مفهوم پرداخت، برایان مک لالین بود. مرکز اسکان بشر سازمان ملل (هایتات) به این صورت به تعریف حکمروایی شهری می‌پردازد «مجموع روش‌های برنامه‌ریزی و مدیریت امور عمومی شهر از جانب افراد، نهادهای عمومی و نهادهای خصوصی. فرآیند مستمری می‌باشد که از آن روال، منافع متضاد یا متعارض باهم همراه گشته و به یک رفتار همکاری روی آورده می‌شود». باین حال حکمروایی شهری به معنای اثرگذاری همه عوامل اثرگذار شهری بر مدیریت شهر، با تمام سازوکارهایی که به سوی برتری و پیشرفت شهر و شهروندان حرکت کنند، نه اینکه عرصه‌های عمومی و خصوصی کنار گذاشته شوند و فقط عرصه دولتی اختیاردار آن دو باشد (Hadi Begloo et al, 2018) در نهایت حکمروایی خوب شهری را می‌توان این گونه بیان نمود که شیوه و فرآیند اداره امور شهر با مشارکت سازنده‌ی بخش‌های دولتی، خصوصی و جامعه مدنی در جهت توسعه پایدار شهری، ایجاد شهری سالم و ارتقاء کیفیت زندگی (Maleki & Mousavi, 2021).

مدیریت جدید شهری با پایه و اساس قرار دادن محله‌های شهری قصد دارد با شناخت نیازهای ساکنین محلی و آگاه کردن سطوح بالاتر از خواسته‌های آنان و به عبارت دیگر هم‌سو کردن آن‌ها، مدیران شهر را در تأمین نیازهای ساکنان شهر یاری کند، شهروندان را به نحوی مؤثر در سرنوشت خود دخالت دهد و زمینه مطلوب برای رضایت بیشتر آنان فراهم نماید. این نوع مدیریت برای توسعه و پیشرفت محله‌ها و همچنین بالا بردن سطح حکمروایی خوب باید از معیارهایی مانند شفافیت، مسئولیت‌پذیری، مشارکت طلبی، پاسخگویی، قانون مداری، کارآمدی، اجماع‌گرایی و عدالت محوری برخوردار باشد تا بتواند از تمام شرایط افزون‌کننده شهرنشینی در جهت ترقی و پیشرفت محله‌ای و حکمروایی خوب بهره‌مند گردد (Tari & Rezaei, 2019). حکمرانی شهری به‌مانند روش‌های متفاوتی می‌باشد که طی آن افراد، نهادها و بخش خصوصی و عمومی به اعمال مدیریت و برنامه‌ریزی برای امور متداول شهر می‌پردازند (Rezaei & Shamsoddini, 2019) و با طراحی شبکه‌های خود سازمان‌ده و خودتنظیم، از سیاست پایین به بالا بهره می‌گیرد و رویکرد سلسله‌مراتبی بالا به پایین و دیوان‌سالاری را کمرنگ و ناکارآمد می‌کند (Abdali et al, 2020). در این راستا رشد و توسعه اصولی شهرها تسهیلگر روند پایداری می‌باشند که جهت تحقق این مهم سیاست‌گذاری‌ها و ذینفعان مهم‌ترین مؤلفه دخیل در آن هستند (Hekmatnia et al, 2021). در میان ابعاد توسعه پایدار، بعد اجتماعی که بیشتر با ابعاد کیفیت زندگی همراه است بر مفاهیمی نظیر آینده‌نگری، عدالت محوری، مشارکت و توانمندسازی تأکید می‌کند (Abdollahzadeh et al, 2020) که بعد مشارکت، یکی از جنبه‌های مهم نظریه حکمروایی خوب شهری است، چون که شالوده نظریه یادشده بر حکومت مردمی استوار است، یعنی حکومتی که مردم اداره امور را بر عهده خواهند داشت (Dekker & Kempen, 2004). از سویی دیگر توزیع فضایی عادلانه امکانات و منابع بین مناطق مختلف شهری و دستیابی برابر شهروندان به آن‌ها مترادف با عدالت اجتماعی است، زیرا نابسامانی نظام توزیع مراکز خدماتی در فضاهای شهری زمینه‌ساز نابرابری اجتماعی شهروندان شده (Moshfeghifar et al, 2021) و توزیع عادلانه نیز زمینه‌ساز توسعه متوازن خواهد شد. از این رو پراکنش مناسب و اصولی خدمات و امکانات شهری، منطبق با عدالت اجتماعی، در فرآیند برنامه‌ریزی شهری و در راستای مدیریت حکمروایی خوب شهری از اهمیت بسیاری برخوردار می‌باشد (Khaliji et al, 2020). در مناطق شهری، عدالت فضایی را می‌توان از طریق قوانین توسعه شهری، فرآیندها، یا گزینه‌ای که هدف آن‌ها برآورده کردن نیازهای اساسی همه ساکنان شهری بدون در نظر گرفتن مناطق زندگی آن‌هاست، به دست آورد (Saeedi Monfared et al, ۲۰۲۰). در این راستا باید در ابتدا مولفه‌های حکمرانی خوب شهری شناسایی گردد (Grindle, 2007)؛ زیرا این موضوع باعث می‌شود تا مجموعه‌ای از ویژگی‌ها و ابتکارات نهادی که می‌توانند در بهبودی وضعیت متمر ثمر واقع گردند را فراهم نمایند. البته گاهی اوقات محققان بر جنبه خاصی از حکمروایی تمرکز می‌کنند (Biswas et al, 2019). به‌طور مثال در حکمروایی مربوط به زیست‌محیطی مواردی نظیر (Mol, 2009) ضرورت حمایت جامعه (Turner et al, 2014)، برنامه‌ریزی زیست‌محیطی (Li et al, 2017)، مدیریت تطبیقی و رهبری قوی، در جهت منفعت تنوع زیستی و مردم در نظر گرفته می‌شود.

در رابطه با حکمروایی خوب شهری پژوهش‌های گوناگونی در خارج و داخل کشور انجام پذیرفته است به طوری که در خارج از کشور فرناندو^۳ (۲۰۲۲) اشاره کرده است که یکی از چالش‌های حاکمیت خوب شهری ایجاد خدمات عمومی شهری حرفه‌ای و پاسخگو و ایجاد یک مدل

³ Fernando

خدمات عمومی اخلاقی است که نقش دموکراتیک دولت محلی را نشان دهد (Fernando, 2022). کارنا^۴ (۲۰۲۲) اشاره کرده است که جامعه مدنی در جهت ترویج حکمرانی خوب شهری نقش مهمی دارد (Karna, 2022). وو و ژانگ^۵ (۲۰۲۲) و کای و هی^۶ (۲۰۲۱) اشاره کرده‌اند که حکومت شهری چین، با مستقر کردن انجمن مالکان خانه‌ها در شهرک‌های مسکونی طبقه متوسط، فضای محله‌ها را مدیریت کرده و زیرساخت‌های حکمرانی خوب شهری را بهبود می‌بخشند (Cai & he, 2021- Wu & Zhang, 2022). هوانگ^۷ (۲۰۲۱) اشاره کرده است که حکمرانی شهری مؤثر کلید انطباق با توسعه عصر جدید و مقابله با نیازهای روزافزون مردم برای زندگی بهتر و تضاد با توسعه نامتوازن حکمرانی شهری در چین است (Huang, 2021). میر و آتوریا کومبه^۸ (۲۰۱۹) اشاره کرده‌اند که مفهوم «حکمرانی شهری خوب» پیش‌نیازی برای طراحی و اجرای موفقیت‌آمیز ابتکارات توسعه پایدار است (Meyer & Auriacombe, 2019). جاکا^۹ (۲۰۱۶) اشاره کرده است که طی بررسی‌های صورت گرفته از فعالیت‌های حکمروایی مشارکتی در چین، وجود سازمان‌های غیردولتی در توانمندسازی و افزایش مشارکت اجتماعی از عوامل مؤثر می‌باشد (Jacka, 2016). در داخل کشور نیز موحدی‌نیا و همکاران (۱۳۹۹) اشاره کرده‌اند که دو سازمان شهرداری و شورای شهر می‌تواند یکی از بهترین سازوکارها برای تحقق حکمرانی خوب شهری مورد استفاده قرار گیرد. رجبی و خسرو (۱۳۹۸) اشاره کرده‌اند که حکمروایی خوب شهری به این معناست که توزیع مناسب کاربری‌ها؛ امکانات و خدمات در سطوح مختلف شهری به گونه‌ای باشد که ساکنان با کمترین حس تبعیض و اعتراض نسبت به احقاق خود مواجه گردیده و استفاده صحیح از خدمات شهری به شکل مطلوب فراهم باشد. رضائی و شمس‌الدینی (۱۳۹۸) اشاره کرده‌اند که همبستگی معناداری میان حکمروایی خوب شهری و عدالت اجتماعی وجود دارد به طوری که با افزایش میزان حکمروایی خوب شهری بر میزان تحقق عدالت اجتماعی افزوده می‌شود. هادی بیگلو و همکاران (۱۳۹۷) اشاره کرده‌اند که هوشمندسازی کلان‌شهر تهران به تحقق حکمروایی مطلوب شهری می‌انجامد. با توجه به پیشینه پژوهش، لیست شاخص‌های حکمروایی خوب شهری که در پژوهش‌های مختلف مورد استفاده قرار گرفته است، در جدول شماره ۱ نشان داده شده است:

جدول ۱- لیست شاخص‌های حکمروایی خوب شهری مورد استفاده در پژوهش‌های مختلف

منبع	شاخص‌ها	پژوهشگران
WGI, 2020	اظهار نظر و پاسخگویی، ثبات سیاسی و عدم وجود خشونت، اثربخشی دولت، کیفیت نظارتی، حاکمیت قانونی، کنترل فساد اداری	بانک جهانی
Azouz, 2015	مشارکت، اثربخشی و کارایی، مسئولیت و پاسخگویی، عدالت	آزوز
Jonga, 2012	مشارکت، اثربخشی و کارایی، مسئولیت و پاسخگویی، شفافیت، پذیرا و پاسخده بودن	جونگا
UNESCAP, 2009	مشارکت، اجماع محور، پاسخگویی، شفافیت، اثربخشی و کارایی، عدالت و برابری، قانون مداری	سازمان ملل
Nallathiga, 2008	مشارکت، اثربخشی و کارایی، مسئولیت و پاسخگویی، شفافیت، پذیرا و پاسخده بودن، عدالت	نالاتیگا
UNDP, 2003	مشارکت، حاکمیت قانونی، شفافیت، پاسخگویی، جهت‌گیری اجتماعی، برابری، اثربخشی و کارایی، مسئولیت‌پذیری، چشم‌انداز استراتژیک، تابعیت و امنیت	برنامه توسعه سازمان ملل
Ziari et al, 2020	مشارکت، کارایی و اثربخشی، شفافیت، عدالت محوری، پاسخگویی، مسئولیت‌پذیری، قانونمندی، توافق جمعی	زیاری و همکاران
Momeni et al, 2020	قانون محوری، مشارکت، عدالت محوری، کارایی و اثربخشی، مسئولیت‌پذیری، شفافیت، اجماع محور، پاسخگویی	مومنی و همکاران
Negahban Marvi et al, 2020	پاسخدهی، برابری با عدالت، بینش استراتژیک، اجماع سازی یا وفاق‌گرایی، شفافیت، مشارکت، مسئولیت‌پذیری، حاکمیت قانون	(نگهبان) مروری و همکاران
Pazoki et al, 2020	مشارکت، شفافیت، قانون‌مداری، پاسخگویی، عدالت، مسئولیت‌پذیری، نظارت، کارایی و اثربخشی، تخصص‌گرایی	پازکی و همکاران
Abdi et al, 2019	مشارکت، اثربخشی و کارایی، مسئولیت و پاسخگویی، شفافیت، پذیرا و پاسخده بودن، عدالت	عبدی و همکاران
Rezaei & Shamsoddini, 2019	مشارکت، تساوی، اثربخشی، پاسخگویی، امنیت	رضایی و شمس‌الدینی
Tari & Rezaei, 2019	مشارکت، تساوی، اثربخشی، پاسخگویی، امنیت	تاری و رضایی
Askarizadeh et al, 2019	مشارکت، اثربخشی و کارایی، ثبات سیاسی و مبارزه با فساد، دسترسی به اطلاعات، قانونمندی، عدالت اجتماعی	عسکری‌زاده و همکاران
Heidari Sarban, 2019	کارایی و اثربخشی، پاسخگویی، شفافیت، مشارکت اجتماعی، حاکمیت قانون، عدالت و برابری، مسئولیت‌پذیری، اجماع‌پذیری، نظارت	حیدری ساربان
Khoshfar et al, 2019	مشارکت، عملکردی، برابری، شفافیت و پاسخگویی، اعتماد و آگاهی اجتماعی، وضعیت اجتماعی-اقتصادی	خوش‌فر و همکاران
Habibi & Mahbobi, 2020	مشارکت، قانون‌مداری، پاسخگویی، مسئولیت‌پذیری، عدالت محوری، شفافیت، کارایی و اثربخشی، اجماع محوری	حبیبی و محبوبی

⁴ Karna

⁵ Wu & Zhang

⁶ Cai & He

⁷ Huang

⁸ Meyer & Auriacombe

⁹ Jacka

در نهایت با توجه به پیشینه پژوهشی و ادبیات موضوعی پژوهش، لیست شاخص‌ها و گویه‌های مورد استفاده در این پژوهش و بر اساس وضعیت محدوده مورد مطالعه گردآوری و لیست‌بندی گردیده‌اند که به صورت جدول شماره ۲ می‌باشد:

جدول ۲- لیست شاخص‌ها و گویه‌های حکمروایی خوب شهری

تعداد گویه‌ها	گویه‌ها	شاخص
۱۰	مشارکت در تصمیم‌گیری‌های محلی، مشارکت در تقویت و عضویت نهادهای مدنی، علاقه‌مند بودن مردم برای توسعه محله، ارزشمند بودن نظرات و خواسته‌های مردم محله، حس مالکیت بالای ساکنین، سهولت ارتباط مردم با مدیران شهری، مشارکت در اجرای پروژه‌های محلی، مشارکت در نظافت محله، سهولت ارتباط ساکنین با مدیران شهری، تسهیل در شرایط حضور مردم در روند توسعه محلات.	مشارکت
۱۰	نهادینه کردن فرهنگ توانمندی، بهبود مستمر اقدامات و فعالیت‌ها در محلات، رضایت‌مندی شهروندان از اقدامات مدیریت محلی، حفاظت از محیط‌زیست و استفاده پایدار از منابع، رضایت از حمل‌ونقل عمومی، شبکه معابر و ترافیک، کیفیت عملکرد مدیران شهری، کاهش هزینه‌ها و ارتقای کیفیت خدمات شهری، عمل کردن بر اساس دانش روز، بهبود فرآیند برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری.	کارایی و اثربخشی
۸	وضوح روبه‌ها، مسئولیت‌ها و قراردادهای شهرداری، نظرخواهی از شهروندان در راستای اجرای طرح‌ها، شفافیت در تصمیم‌های اتخاذشده، شفافیت در ارائه عملکرد سازمان‌ها، وجود سازوکاری برای ارزیابی خدمات دولتی توسط مردم، ارائه اطلاعات صادقانه به مردم، کنترل و پایش عملکرد مدیران و نهادها.	شفافیت
۱۱	توزیع عادلانه خدمات در محلات شهری، ایجاد حس برابری در شهروندان، تخصیص بهینه منابع و امکانات، توجه به قشر ضعیف و طبقه محروم جامعه، محرومیت‌زدایی در محلات، فراهم کردن زمینه برای ایفای نقش زنان در فعالیت‌های گوناگون، حمایت از اقشار فقیر و آسیب‌پذیر، استفاده معقولانه از منابع و امکانات و عدالت جنسیتی، توجه به منافع عمومی، رعایت اصل توازن و تعادل، برابری فرصت‌ها.	عدالت محوری و برابری
۵	رضایت‌مندی شهروندان از شیوه پاسخگویی مدیران شهری، پاسخگویی در برابر تصمیمات اتخاذشده در امور محله، برگزاری جلسات پرسش و پاسخ با ساکنین، متناسب بودن پاسخ‌ها با نیازها و خواسته‌های شهروندان، ایجاد حس همبستگی میان شهروندان و مدیران شهری با برگزاری جلسات پرسش و پاسخ.	پاسخگویی
۵	رضایت از برخورد مدیران شهری، رسیدگی به پیشنهادهای و شکایات شهروندان، عملکرد شورای شهر در رفع مشکلات، مشارکت اجتماعی، شایستگی اعضای شورای شهر و مدیران شهری در پذیرش مسئولیت.	مسئولیت‌پذیری
۷	کیفیت برخورد با تخلفات، اعتماد شهروندان به مدیران شهری در راستای انجام وظایف قانونی خود، میزان پابندی ساکنین به قوانین وضع‌شده، عدم تأثیرگذاری افراد یا قوم‌های صاحب نفوذ در تصمیم‌گیری‌های مربوط به شهر، میزان آگاهی از قانون و عرف محلی، مقاومت برابر عمل خلاف قانون، عمل عادلانه.	قانون مداری
۱۰	زمینه لازم برای دستیابی به توافق جمعی، استقبال مسئولان برای دستیابی به اجماع نظر، اجماع عمومی در رابطه با اقدامات و فعالیت‌ها، وجود نظامی هماهنگ برای رسیدن به اجماع و توافق نظری و عملی، کار مشارکتی، موفقیت فعالیت‌های گروهی، همسویی و همفکری مدیران شهری، نگرش و باور به جمع و کار جمعی، حمایت از منافع اکثریت، تعادل رابطه مدیران محلی با نهادهای اجتماعی-فرهنگی و غیر.	اجماع محوری

مواد و روش تحقیق

روش پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر ماهیت توصیفی-تحلیلی می‌باشد. جمع‌آوری اطلاعات به دو صورت اسنادی و برداشت میدانی صورت گرفته است. در ابتدا برای گردآوری اطلاعات اسنادی از کتابخانه‌ها و مقالات علمی استفاده و سپس به برداشت میدانی از محدوده مورد مطالعه پرداخته شده است تا ضمن گردآوری پیشینه پژوهشی و ادبیات موضوعی معتبر برای پژوهش، اطلاعات و ویژگی‌های مکانی محدوده مورد مطالعه نیز جمع‌آوری گردد. ابزار گردآوری داده‌ها به چند صورت: مشاهده، پرسشنامه، مصاحبه و فیش‌برداری می‌باشد. جامعه آماری این پژوهش ساکنین مناطق ۵ گانه شهر ارومیه می‌باشد که طبق آمار سال ۱۳۹۵، ۷۳۶۲۲۴ نفر می‌باشد. برای تعیین حجم نمونه از فرمول کوکران و با درصد خطای ۰/۰۵ استفاده شده است که تعداد حجم نمونه ۳۸۴ عدد به دست آمده است که بر اساس تعداد جمعیت هر یک از مناطق به صورت جدول شماره ۳ تقسیم‌بندی و به صورت تصادفی در محدوده توزیع گردیده است.

جدول ۳- تعداد حجم نمونه

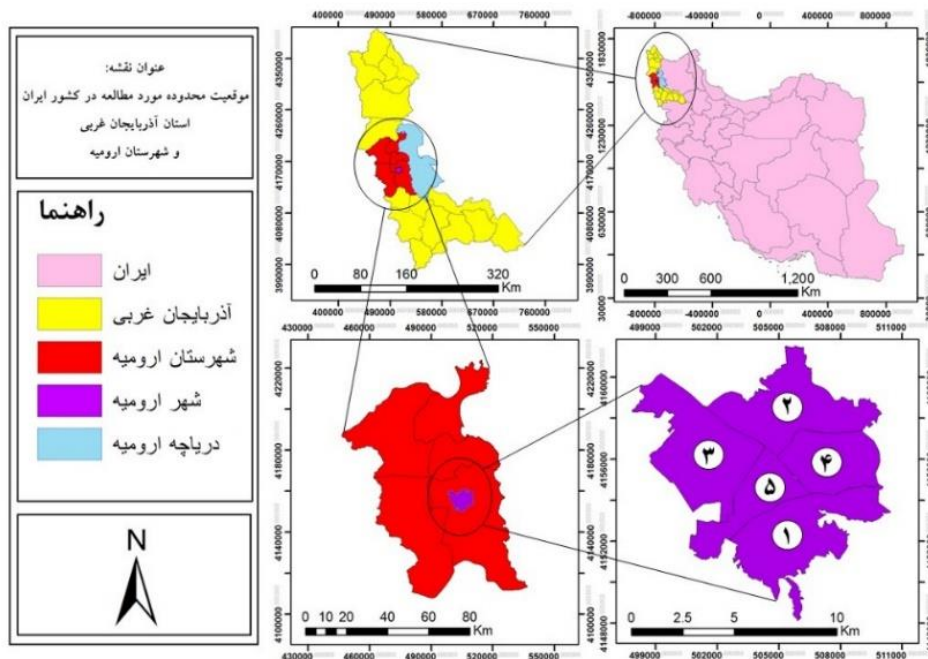
مناطق	جمعیت (نفر)	تعداد حجم نمونه
منطقه ۱	۱۷۴۹۰۰	۹۱
منطقه ۲	۲۰۷۴۵۳	۱۰۸
منطقه ۳	۱۶۴۷۵۳	۸۶
منطقه ۴	۱۳۰۲۶۲	۶۸
منطقه ۵	۵۸۸۵۶	۳۱
جمع کل	۷۳۶۲۲۴	۳۸۴

منبع: (Authors, 2021)

جهت تبیین وضعیت حکمروایی خوب شهری بر اساس شاخص‌های پیشینه پژوهشی گردآوری شده، از ۸ شاخص: مشارکت، کارایی و اثربخشی، شفافیت، عدالت محوری و برابری، پاسخگویی، مسئولیت‌پذیری، قانون مداری و اجماع محوری استفاده شده است که در مجموع شامل ۶۶ گویه می‌باشد. برای به‌دست‌آمده آوردن روایی و پایایی پرسشنامه‌ها، در ابتدا روایی پرسشنامه توسط ۲۰ نفر از متخصصین امر که شامل شهرسازان، برنامه‌ریزان شهری و مدیران شهری می‌باشد، مورد ارزیابی و تأیید قرار گرفته است و سپس پایایی پرسشنامه‌ها برای ۳۰ پرسشنامه نیز توسط آزمون آلفای کرونباخ مورد ارزیابی قرار گرفته است. طبق نتایج این آزمون، مقدار آلفای کرونباخ با ۰/۷۳۴ از مقدار ۰/۷ بیشتر می‌باشد که نشان‌دهنده پایایی پرسشنامه است. تجزیه و تحلیل اطلاعات به صورت کمی صورت گرفته است به طوری که از روش‌های آماری نظیر آزمون‌های t تک نمونه‌ای، کروسکال والیس و همبستگی اسپیرمن و نرم‌افزارهای SPSS و GIS برای تجزیه و تحلیل داده‌ها استفاده شده است. در نهایت بر اساس نتایج به‌دست‌آمده راهکارهایی در جهت بهبود وضعیت حکمروایی خوب شهری در مناطق ۵ گانه شهر ارومیه تدوین شده است.

محدوده مورد مطالعه

محدوده مورد مطالعه این پژوهش شهر ارومیه واقع در استان آذربایجان غربی می‌باشد که در راستای بررسی بهتر شاخص‌های حکمروایی خوب شهری مناطق ۵ گانه این شهر مورد ارزیابی قرار گرفته است (نقشه شماره ۱)؛ تا ضمن تحلیل توزیع و پراکنندگی‌های کاربری‌های خدماتی هفتگانه در این مناطق شاخص‌های حکمروایی خوب شهری نیز مورد ارزیابی قرار گیرد تا میزان تحقق مفهوم عدالت فضایی در این مناطق مورد بررسی قرار گیرد. این شهر شامل ۵ منطقه می‌باشد که هر یک از مناطق دارای ویژگی‌های اجتماعی، اقتصادی و کالبدی متفاوتی با یکدیگر می‌باشند و حس نابرابری منطقه‌ای در میان مناطق این شهر حاکم است.

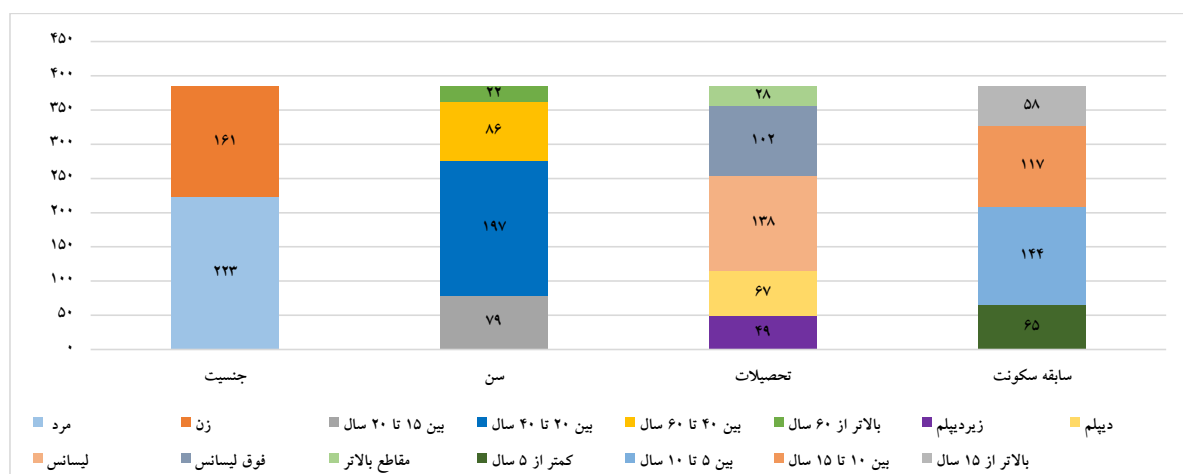

نقشه ۱- نقشه مناطق ۵ گانه شهر ارومیه منبع: (Authors, 2021)

بحث و یافته‌های تحقیق

یافته‌های توصیفی

پس از ارزیابی روایی و پایایی پرسشنامه‌ها، به تحلیل ویژگی‌های جمعیتی پرسشنامه‌ها پرداخته شده است؛ که نتایج این ارزیابی‌ها در نمودار شماره ۱ نشان داده شده است. با توجه به نمودار شماره ۱، از ۳۸۴ نفر از پرکنندگان پرسشنامه در حوزه جنسیت ۱۶۱ نفر زن و ۲۲۳ نفر مرد بودند، در حوزه سن ۷۹ نفر بین ۱۵ تا ۲۰ سال، ۱۹۷ نفر بین ۲۰ تا ۴۰ سال، ۸۶ نفر بین ۴۰ تا ۶۰ سال و ۲۲ نفر بالاتر از ۶۰ سال سن داشتند. در حوزه تحصیلات نیز ۴۹ نفر زیردیپلم، ۶۷ نفر دیپلم، ۱۳۸ نفر فوق‌لیسانس، ۱۰۲ نفر فوق‌لیسانس و ۲۸ نفر دارای تحصیلات مقاطع بالاتر بودند. در حوزه سابقه سکونت نیز ۶۵ نفر کمتر از ۵ سال، ۱۴۴ نفر بین ۵ تا ۱۰ سال، ۱۱۷ نفر بین ۱۰ تا ۱۵ سال و ۵۸ نفر بالاتر از ۱۵ سال سابقه اقامت در مناطق ۵ گانه شهر ارومیه را داشته‌اند.

نمودار ۱- ویژگی جمعیتی منبع: (Authors, 2021)

یافته‌های میدانی

در جهت بررسی پراکندگی و توزیع کاربری‌های خدماتی هفتگانه (فضای سبز، بهداشتی-درمانی، آموزشی، مذهبی، فرهنگی، تفریحی-پذیرایی و گردشگری و تأسیسات و تجهیزات شهری) در مناطق ۵ گانه شهر ارومیه بر اساس مساحت و جمعیت هر یک از این مناطق از نرم‌افزار GIS استفاده شده است تا میزان سرانه هر یک از کاربری‌ها مشخص و تحقق عدالت فضایی در هر یک از این مناطق مورد ارزیابی قرار گیرد. نتایج این ارزیابی در جدول شماره ۴ نشان داده شده است:

جدول ۴- ارزیابی پراکندگی و توزیع کاربری‌های خدماتی هفتگانه در مناطق ۵ گانه شهر ارومیه

مناطق					نوع کاربری	
۵	۴	۳	۲	۱		
۵۸۸۵۶	۱۳۰۲۶۲	۱۶۴۷۵۳	۲۰۷۴۵۳	۱۷۴۹۰۰	جمعیت (نفر)	فضای سبز
۱۷۵۲۱۵	۷۹۶۹۳	۱۴۱۶۳۸	۱۲۹۸۶۲	۹۸۶۵۸۴	مساحت (مترمربع)	
۲/۹۷	۰/۶۱	۰/۸۵	۰/۶۲	۵/۶۴	سرانه وضع موجود	
۵۸۸۵۶	۱۳۰۲۶۲	۱۶۴۷۵۳	۲۰۷۴۵۳	۱۷۴۹۰۰	جمعیت (نفر)	بهداشتی-درمانی
۱۱۸۵۵۳	۶۷۶۲۲	۲۸۲۱۶	۹۱۴۴	۱۰۵۱۲۳	مساحت (مترمربع)	
۲	۰/۵۲	۰/۱۷	۰/۰۴	۰/۶	سرانه وضع موجود	
۵۸۸۵۶	۱۳۰۲۶۲	۱۶۴۷۵۳	۲۰۷۴۵۳	۱۷۴۹۰۰	جمعیت (نفر)	آموزشی
۱۷۴۹۶۱	۲۹۱۴۹۲	۱۳۵۸۲۲	۵۱۲۵۸۰	۱۱۶۴۷۴	مساحت (مترمربع)	
۲/۹۷	۲/۲۳	۰/۸۲	۲/۴۷	۰/۶۶	سرانه وضع موجود	
۵۸۸۵۶	۱۳۰۲۶۲	۱۶۴۷۵۳	۲۰۷۴۵۳	۱۷۴۹۰۰	جمعیت (نفر)	مذهبی
۲۶۰۴	۱۵۵۴۷	۱۹۹۴۲	۳۹۵۶	۴۲۰۵۰	مساحت (مترمربع)	
۰/۰۴	۰/۱۱	۰/۱۲	۰/۰۱	۰/۲۴	سرانه وضع موجود	

مناطق					نوع کاربری
۵	۴	۳	۲	۱	
۵۸۸۵۶	۱۳۰۲۶۲	۱۶۴۷۵۳	۲۰۷۴۵۳	۱۷۴۹۰۰	جمعیت (نفر)
۳۵۷۲۴	۱۹۵۴۷	۲۶۰۱	۱۱۴۸۱	۶۸۵۳	مساحت (مترمربع)
۰/۶	۰/۱۵	۰/۰۱۵	۰/۰۵	۰/۰۳	سرانه وضع موجود
۵۸۸۵۶	۱۳۰۲۶۲	۱۶۴۷۵۳	۲۰۷۴۵۳	۱۷۴۹۰۰	جمعیت (نفر)
۲۰۱۶۱۹	۱۰۰۴۵۲	۱۶۶۶۸۲	۲۱۴۶۹۰	۱۱۵۴۲۹	مساحت (مترمربع)
۳/۴۲	۰/۷۷	۱/۰۱	۱/۰۳	۰/۶۵	سرانه وضع موجود
۵۸۸۵۶	۱۳۰۲۶۲	۱۶۴۷۵۳	۲۰۷۴۵۳	۱۷۴۹۰۰	جمعیت (نفر)
۱۰۲۴۵۳	۷۹۸۱۱۷	۲۰۰۱۹۰	۴۳۷۶۶۹	۱۶۶۹۰۴	مساحت (مترمربع)
۱/۷۴	۶/۱۲	۱/۲۱	۲/۱	۰/۹۵	سرانه وضع موجود

منبع: (Authors, 2021)

پس از ارزیابی پراکندگی و توزیع کاربری‌های خدماتی هفتگانه در مناطق ۵ گانه شهر ارومیه، به رتبه‌بندی هر یک از مناطق بر اساس رتبه توزیع وضع موجود سرانه‌های هر یک از کاربری‌ها پرداخته شده است. نتایج این رتبه‌بندی در جدول شماره ۵ نشان داده شده است.

جدول ۵- رتبه‌بندی هر یک از مناطق بر اساس وضع موجود سرانه‌ها

رتبه‌بندی مناطق					نوع کاربری
منطقه ۵	منطقه ۴	منطقه ۳	منطقه ۲	منطقه ۱	
۲	۵	۳	۴	۱	فضای سبز
۱	۳	۴	۵	۲	بهداشتی-درمانی
۱	۳	۴	۲	۵	آموزشی
۴	۳	۲	۵	۱	مذهبی
۱	۲	۵	۳	۴	مراکز فرهنگی هنری
۱	۴	۳	۲	۵	تأسیسات و تجهیزات شهری
۳	۱	۴	۲	۵	تجاری
۱/۸۶	۳	۳/۵۷	۳/۲۹	۳/۲۹	میانگین رتبه‌بندی

منبع: (Authors, 2021)

با توجه به نتایج جدول شماره ۵، در حوزه فضای سبز منطقه یک بالاترین رتبه و منطقه ۴ پایین‌ترین رتبه، در حوزه بهداشتی-درمانی منطقه پنج بالاترین و منطقه ۲ پایین‌ترین، در حوزه آموزشی منطقه ۵ بالاترین و منطقه یک پایین‌ترین رتبه، در حوزه مذهبی منطقه یک بالاترین و منطقه ۲ پایین‌ترین، در حوزه مراکز فرهنگی هنری منطقه پنج بالاترین و منطقه سه پایین‌ترین رتبه، در حوزه تأسیسات و تجهیزات شهری منطقه پنج بالاترین و منطقه یک پایین‌ترین و در نهایت در حوزه تجاری منطقه ۴ بالاترین و منطقه یک پایین‌ترین رتبه را کسب نموده‌اند. در نهایت با توجه به میانگین این رتبه‌بندی به ترتیب منطقه پنج رتبه اول، منطقه چهار رتبه دوم، منطقه یک و دو رتبه سوم و منطقه سه رتبه چهارم را کسب نموده‌اند.

یافته‌های تحلیلی

پس از ارزیابی میزان توزیع و پراکندگی کاربری‌ها در مناطق ۵ گانه شهر ارومیه، به تحلیل داده‌های حاصل از پرسشنامه‌ها پرداخته شده است. در این راستا به بررسی شاخص‌های حکمروایی خوب شهری با استفاده از آزمون t تک نمونه در هر یک از مناطق پرداخته شده است که نتایج این تحلیل برای منطقه یک در جدول شماره ۶ نشان داده شده است. همچنین مقدار متوسط برای این آزمون مقدار ۳ در نظر گرفته شده است:

جدول ۶- نتایج آزمون t تک نمونه برای منطقه یک

شاخص‌ها	میانگین	انحراف معیار	درجه آزادی	مقدار T	مقدار معناداری	حد پایین	حد بالا
مشارکت	۴/۵۲	۰/۲۹۶	۹۰	۴۹/۲۶۱	۰/۰۰۰	۱/۴۶۶	۱/۵۹۰
کارایی و اثربخشی	۴/۵۶	۰/۲۳۰	۹۰	۶۴/۹۲۵	۰/۰۰۰	۱/۵۱۸	۱/۶۱۳

شاخص‌ها	میانگین	انحراف معیار	درجه آزادی	مقدار T	مقدار معناداری	حد پایین	حد بالا
شفافیت	۴/۶۴	۰/۲۲۴	۹۰	۶۹/۸۷۷	۰/۰۰۰	۱/۶۰۰	۱/۶۹۳
عدالت محوری و برابری	۴/۶۱	۰/۲۵۲	۹۰	۶۱/۰۰۳	۰/۰۰۰	۰/۲۵۲	۰/۰۲۶
پاسخگویی	۴/۶۰	۰/۴۰۱	۹۰	۳۸/۱۶۱	۰/۰۰۰	۱/۵۲۳	۱/۶۹۰
مسئولیت‌پذیری	۴/۵۵	۰/۳۴۹	۹۰	۴۲/۴۶۴	۰/۰۰۰	۱/۴۸۱	۱/۶۲۶
قانون‌مداری	۴/۵۸	۰/۳۳۴	۹۰	۶۱/۰۰۳	۰/۰۰۰	۰/۳۳۴	۰/۰۲۵
اجماع محوری	۴/۵۲	۰/۳۰۲	۹۰	۴۵/۲۷۸	۰/۰۰۰	۱/۴۶۲	۱/۵۸۸

منبع: (Authors, 2021)

با توجه به جدول شماره ۶، به دلیل اینکه مقدار سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد بنابراین شاخص‌ها تفاوت معناداری با سطح متوسط دارند همچنین با توجه به مقدار حد بالا و پایین مثبت شاخص‌های حکمروایی خوب شهری در مناطق یک ارومیه بالاتر از سطح متوسط می‌باشد. پس از ارزیابی منطقه یک به ارزیابی منطقه دو پرداخته شده است که نتایج این تحلیل در جدول شماره ۷ نشان داده شده است:

جدول ۷- نتایج آزمون t تک نمونه برای منطقه دو

شاخص‌ها	میانگین	انحراف معیار	درجه آزادی	مقدار T	مقدار معناداری	حد پایین	حد بالا
مشارکت	۱/۹۱	۰/۳۱۱	۱۰۷	-۳۶/۲۴۱	۰/۰۰۰	-۱/۱۴۷	-۱/۰۲۸
کارایی و اثربخشی	۱/۷۴	۰/۳۲۹	۱۰۷	-۳۹/۵۱۸	۰/۰۰۰	-۱/۳۱۷	-۱/۱۹۱
شفافیت	۱/۷۶	۰/۳۹۵	۱۰۷	-۳۲/۳۸۲	۰/۰۰۰	-۱/۳۰۶	-۱/۱۵۶
عدالت محوری و برابری	۱/۷۲	۰/۳۷۰	۱۰۷	-۳۶/۰۲۹	۰/۰۰۰	-۱/۳۵۳	-۱/۲۱۲
پاسخگویی	۱/۷۱	۰/۴۷۹	۱۰۷	-۲۷/۸۳۲	۰/۰۰۰	-۱/۳۷۴	-۱/۱۹۱
مسئولیت‌پذیری	۱/۷۱	۰/۴۸۹	۱۰۷	-۲۷/۱۸۳	۰/۰۰۰	-۱/۳۷۴	-۱/۱۸۸
قانون‌مداری	۱/۶۸	۰/۴۰۸	۱۰۷	-۳۳/۵۲۱	۰/۰۰۰	-۱/۳۹۵	-۱/۲۳۹
اجماع محوری	۱/۶۹	۰/۳۲۹	۱۰۷	-۴۱/۴۳۷	۰/۰۰۰	-۱/۳۷۵	-۱/۲۵۰

منبع: (Authors, 2021)

با توجه به جدول شماره ۷، به دلیل اینکه مقدار سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد بنابراین شاخص‌ها تفاوت معناداری با سطح متوسط دارند همچنین با توجه به مقدار حد بالا و پایین منفی نشان‌دهنده این است که شاخص‌های حکمروایی خوب شهری در منطقه دو ارومیه کمتر از سطح متوسط هستند. پس از ارزیابی منطقه دو به ارزیابی منطقه سه پرداخته شده است که نتایج این تحلیل در جدول شماره ۸ نشان داده شده است:

جدول ۸- نتایج آزمون t تک نمونه برای منطقه سه

شاخص‌ها	میانگین	انحراف معیار	درجه آزادی	مقدار T	مقدار معناداری	حد پایین	حد بالا
مشارکت	۲/۶۱	۰/۳۲۶	۸۵	-۱۰/۸۱۵	۰/۰۰۰	-۰/۴۵۰	-۰/۳۱۰
کارایی و اثربخشی	۲/۵۷	۰/۳۷۹	۸۵	-۱۴/۲۳۹	۰/۰۰۰	-۰/۴۸۹	-۰/۳۶۹
شفافیت	۲/۵۲	۰/۳۴۳	۸۵	-۱۲/۸۳۴	۰/۰۰۰	-۰/۵۴۸	-۰/۴۰۱
عدالت محوری و برابری	۲/۳۸	۰/۲۶۲	۸۵	-۲۱/۶۹۴	۰/۰۰۰	-۰/۶۷۱	-۰/۵۵۸
پاسخگویی	۲/۳۵	۰/۴۶۳	۸۵	-۱۲/۹۹۱	۰/۰۰۰	-۰/۷۴۸	-۰/۵۴۹
مسئولیت‌پذیری	۲/۲۲	۰/۴۶۱	۸۵	-۱۶/۷۱۱	۰/۰۰۰	-۰/۸۶۹	-۰/۶۸۴
قانون‌مداری	۲/۲۷	۰/۳۸۷	۸۵	-۱۷/۳۰۳	۰/۰۰۰	-۰/۸۰۵	-۰/۶۳۹
اجماع محوری	۲/۴۲	۰/۳۲۰	۸۵	-۱۶/۵۵۲	۰/۰۰۰	-۰/۶۴۰	-۰/۵۰۳

منبع: (Authors, 2021)

با توجه به جدول شماره ۸، به دلیل اینکه مقدار سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد بنابراین شاخص‌ها تفاوت معناداری با سطح متوسط دارند همچنین با توجه به مقدار حد بالا و پایین منفی نشان دهنده این است که شاخص‌های حکمروایی خوب شهری در منطقه سه ارومیه کمتر از سطح متوسط هستند. پس از ارزیابی منطقه سه به ارزیابی منطقه چهار پرداخته شده است که نتایج این تحلیل در جدول شماره ۹ نشان داده شده است:

جدول ۹- نتایج آزمون t تک نمونه برای منطقه چهار

شاخص‌ها	میانگین	انحراف معیار	درجه آزادی	مقدار T	مقدار معناداری	حد پایین	حد بالا
مشارکت	۳/۳۴	۰/۳۶۲	۶۷	۷/۷۶۱	۰/۰۰۰	۰/۴۲۸	۰/۲۵۳
کارایی و اثربخشی	۳/۲۹	۰/۲۶۶	۶۷	۹/۲۲۶	۰/۰۰۰	۰/۳۶۳	۰/۲۲۳
شفافیت	۳/۲۱	۰/۳۲۷	۶۷	۵/۵۰۳	۰/۰۰۰	۰/۲۹۸	۰/۱۳۹
عدالت محوری و برابری	۳/۲۳	۰/۲۱۵	۶۷	۸/۹۲۲	۰/۰۰۰	۰/۲۸۴	۰/۱۸۰
پاسخگویی	۳/۲۶	۰/۳۶۲	۶۷	۵/۹۴۹	۰/۰۰۰	۰/۳۴۹	۰/۱۷۳
مسئولیت‌پذیری	۳/۲۱	۰/۳۹۱	۶۷	۴/۵۲۳	۰/۰۰۰	۰/۳۰۹	۰/۱۲۰
قانون‌مداری	۳/۲۱	۰/۳۴۰	۶۷	۵/۱۸۷	۰/۰۰۰	۰/۲۹۶	۰/۱۳۱
اجماع محوری	۳/۲۳	۰/۲۶۲	۶۷	۷/۴۸۱	۰/۰۰۰	۰/۱۷۴	۰/۳۰۱

منبع: (Authors, 2021)

با توجه به جدول شماره ۹، به دلیل اینکه مقدار سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد بنابراین شاخص‌ها تفاوت معناداری با سطح متوسط دارند همچنین با توجه به مقدار حد بالا و پایین مثبت شاخص‌های حکمروایی خوب شهری در مناطق چهار ارومیه بالاتر از سطح متوسط می‌باشد. پس از ارزیابی منطقه چهار به ارزیابی منطقه پنج پرداخته شده است که نتایج این تحلیل در جدول شماره ۱۰ نشان داده شده است. با توجه به جدول شماره ۱۰، به دلیل اینکه مقدار سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد بنابراین شاخص‌ها تفاوت معناداری با سطح متوسط دارند همچنین با توجه به مقدار حد بالا و پایین مثبت شاخص‌های حکمروایی خوب شهری در مناطق پنج ارومیه بالاتر از سطح متوسط می‌باشد.

جدول ۱۰- نتایج آزمون t تک نمونه برای منطقه پنج

شاخص‌ها	میانگین	انحراف معیار	درجه آزادی	مقدار T	مقدار معناداری	حد پایین	حد بالا
مشارکت	۴/۱۶	۰/۲۵۶	۳۱	۲۵/۳۸۷	۰/۰۰۰	۰/۰۷۳	۱/۲۶۱
کارایی و اثربخشی	۳/۸۲	۰/۲۶۲	۳۱	۱۷/۴۱۸	۰/۰۰۰	۰/۷۲۶	۰/۹۱۹
شفافیت	۴/۰۶	۰/۲۶۹	۳۱	۲۱/۸۸۶	۰/۰۰۰	۰/۹۶۱	۱/۱۵۹
عدالت محوری و برابری	۳/۸۹	۰/۲۳۲	۳۱	۲۱/۵۲۰	۰/۰۰۰	۰/۸۱۲	۰/۹۸۲
پاسخگویی	۳/۸۹	۰/۴۲۸	۳۱	۱۱/۵۷۰	۰/۰۰۰	۰/۷۳۳	۱/۰۴۷
مسئولیت‌پذیری	۳/۸۹	۰/۴۹۲	۳۱	۱۰/۰۷۲	۰/۰۰۰	۰/۷۰۹	۱/۰۷۰
قانون‌مداری	۳/۸۷	۰/۴۱۳	۳۱	۱۱/۷۸۶	۰/۰۰۰	۰/۷۲۳	۱/۰۲۷
اجماع محوری	۳/۹۴	۰/۲۶۱	۳۱	۲۰/۱۶۳	۰/۰۰۰	۰/۸۵۲	۱/۰۴۴

منبع: (Authors, 2021)

پس از ارزیابی سطح میانگین شاخص‌های حکمروایی خوب شهری در مناطق پنج‌گانه شهر ارومیه، به رتبه‌بندی آن‌ها از طریق آزمون کروسکال والیس پرداخته شده است که نتایج این آزمون در جدول شماره ۱۱ و ۱۲ نشان داده شده است:

جدول ۱۱- نتایج آزمون کروسکال والیس

منطقه	حجم نمونه	میانگین رتبه‌ای	رتبه‌بندی
۱	۹۱	۳۳۹/۰۰	۱
۲	۱۰۸	۵۴/۸۶	۵
۳	۸۶	۱۵۱/۰۵	۴

رتبه‌بندی	میانگین رتبه‌ای	حجم نمونه	منطقه
۳	۲۲۸/۵۰	۶۸	۴
۲	۲۷۴/۰۰	۳۱	۵

منبع: (Authors, 2021)

جدول ۱۲- نتایج آزمون کروسکال والیس

۳۶۲/۱۶۸	مجذور کای
۴	درجه آزادی
۰/۰۰۰	سطح معناداری

منبع: (Authors, 2021)

با توجه به جدول شماره ۱۲، به دلیل پایین بودن مقدار سطح معناداری از ۰/۰۵ بنابراین تفاوت معناداری بین رتبه‌بندی مناطق وجود دارد. همچنین با توجه به جدول شماره ۱۱، میانگین رتبه‌ای مناطق نشانگر این است که بر اساس شاخص‌های حکمروایی خوب شهری، منطقه ۱ رتبه اول و منطقه ۲ رتبه پنجم را کسب نموده است. به نظر می‌رسد دلیل اصلی این موضوع وجود سکونتگاه‌های غیررسمی بیشتر در این منطقه باشد. همچنین در جهت ارزیابی میزان رابطه متغیر مستقل حکمروایی خوب شهری و متغیر وابسته عدالت محوری و برابری از آزمون همبستگی اسپیرمن استفاده شده است که نتایج این ارزیابی در جدول شماره ۱۳ نشان داده شده است:

جدول ۱۳- نتایج آزمون همبستگی اسپیرمن

نوع و میزان رابطه	آزمون همبستگی اسپیرمن	
	حکمروایی خوب شهری	ضریب همبستگی
مستقیم (زیاد)	۰/۷۳۴	سطح معناداری
	۰/۰۰۰	عدالت محوری و برابری

منبع: (Authors, 2021)

با توجه به جدول شماره ۱۳، به دلیل اینکه سطح معناداری از ۰/۰۵ کمتر می‌باشد بنابراین همبستگی معناداری بین متغیر مستقل و وابسته وجود دارد همچنین با توجه به ضریب همبستگی با مقدار ۰/۷۳۴ نشانگر وجود رابطه مستقیم زیاد می‌باشد. در نهایت به ارتباطی رتبه‌بندی برداشت میدانی (توزیع و پراکندگی کاربری‌ها) و پرسشنامه‌ها (شاخص‌های حکمروایی خوب شهری) با استفاده از ضریب اسپیرمن در فرمول شماره ۱ پرداخته شده است نتایج این بررسی در جدول شماره ۱۴ نشان داده شده است:

$$\text{فرمول ۱: } r = 1 - \frac{6 \sum d^2}{n^3 - n}$$

با توجه به نتایج جدول شماره ۱۴، میزان ضریب همبستگی با مقدار ۰/۵ نشانگر وجود رابطه متوسط مستقیم میان رتبه‌بندی برداشت میدانی (توزیع و پراکندگی کاربری‌ها) و پرسشنامه‌ها (شاخص‌های حکمروایی خوب شهری) می‌باشد به طوری که با بهبودی وضعیت توزیع و پراکندگی کاربری‌ها میزان شاخص‌های حکمروایی خوب شهری نیز بهبود می‌یابد.

جدول ۱۴- ضریب همبستگی اسپیرمن

مناطق	رتبه‌بندی بر اساس داده‌های میدانی (توزیع و پراکندگی کاربری‌ها)	رتبه‌بندی مناطق بر اساس داده‌های پرسشنامه (شاخص‌های حکمروایی خوب شهری)	D	D ²
منطقه ۱	۳	۱	۲	۴
منطقه ۲	۳	۵	-۲	۴
منطقه ۳	۴	۴	۰	۰
منطقه ۴	۲	۳	-۱	۱
منطقه ۵	۱	۲	-۱	۱

منبع: (Authors, 2021)

نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادها

امروزه کاهش کیفیت و رفاه زندگی شهری در گرو توزیع ناعادلانه کاربری‌های خدماتی و عدم توجه به حکمروایی خوب شهری مشکلات متعددی نظیر فقر، آسیب‌های اجتماعی، افت زیرساخت‌ها و ... را برای شهرها و کلان‌شهرها به وجود آورده است که نیازمند توجه ویژه به مولفه‌های عدالت فضایی، حکمروایی خوب شهری، توزیع عادلانه خدمات شهری و در نهایت رویکرد مشارکت‌افزایی را دوچندان می‌نماید. در اواخر قرن بیستم و بر اساس رویکرد توسعه پایدار، شیوه‌های نوینی در مدیریت شهری تحت عنوان «حکمروایی خوب شهری» و در راستای بهبود وضعیت مدیریت شهری و با هدف مشارکت‌افزایی در سکونتگاه‌های انسانی شکل گرفته است. با این تعابیر حکومت شهری و محلی به‌عنوان نقش تسهیل‌کننده و زمینه‌ساز توسعه جامعه را ایفا می‌کنند. بدین منظور حکمروایی خوب شهری به‌عنوان رهیافتی نوین به‌مثابه رمز موفقیت اصلی تحقق توسعه پایدار شهری به‌منظور تحرک بخشی به ظرفیت‌های درونی شهرها در نظر گرفت.

نتایج این پژوهش نشانگر این است که بر اساس تحلیل سرانه‌های وضع موجود کاربری‌های خدماتی در مناطق ۵ گانه شهر ارومیه، منطقه ۵ ارومیه رتبه اول و منطقه ۳ رتبه آخر را کسب نموده است. همچنین نتایج ارزیابی شاخص‌های حکمروایی خوب شهری در مناطق پنج‌گانه نشانگر این است که شاخص‌های حکمروایی خوب شهری در منطقه یک بالاتر از سطح متوسط، در منطقه دو کمتر از سطح متوسط، در منطقه سه کمتر از سطح متوسط، در منطقه چهار بالاتر از سطح متوسط و در منطقه پنج بالاتر از سطح متوسط می‌باشد. همچنین در جهت رتبه‌بندی مناطق ارومیه بر اساس شاخص‌های حکمروایی خوب شهری از آزمون کروسکال والیس استفاده شده است که نتایج این آزمون نشانگر این است که منطقه یک ارومیه رتبه اول و منطقه دو ارومیه رتبه پنجم را کسب نموده است. این موضوع نشانگر این است که پراکندگی و توزیع کاربری‌های خدمات هفتگانه در شهر ارومیه به‌طور عادلانه نمی‌باشد و فرضیه پژوهش را تأیید می‌نماید. برای ارزیابی همبستگی میان متغیر مستقل حکمروایی خوب شهری و متغیر وابسته عدالت محوری و برابری از آزمون همبستگی اسپیرمن استفاده شد که نتایج این آزمون نشانگر وجود رابطه‌ای مستقیم زیاد می‌باشد به‌طوری‌که با بهبود وضعیت مؤلفه عدالت محوری و برابری میزان حکمروایی خوب شهری نیز بهبود وضعیت می‌یابد. در نهایت در جهت ارتباطی رتبه‌بندی برداشت میدانی (توزیع و پراکندگی کاربری‌ها) و پرسشنامه‌ها (شاخص‌های حکمروایی خوب شهری) از آزمون اسپیرمن استفاده شده است که نتایج این ارزیابی نشانگر وجود رابطه متوسط مستقیم می‌باشد که با بهبودی وضعیت توزیع و پراکندگی کاربری‌ها میزان شاخص‌های حکمروایی خوب شهری نیز بهبود می‌یابد.

نتایج این پژوهش با پژوهش‌های بانک جهانی (۲۰۲۰)، آروز (۲۰۱۵)، سازمان ملل (۲۰۰۹)، نالاتیگا (۲۰۰۸)، برنامه توسعه سازمان ملل (۲۰۰۳)، زیاری و همکاران (۱۳۹۹)، مومنی و همکاران (۱۳۹۹)، پازکی و همکاران (۱۳۹۹)، حبیبی و محبوبی (۱۳۹۸) و باستین و همکاران (۱۳۹۷) یکسان می‌باشد به‌طوری‌که تأثیر مثبت عدالت فضایی در حکمروایی خوب شهری را تأیید می‌نماید.

با توجه به نتایج و مطالب گردآوری‌شده در راستای بهبود وضعیت شاخص‌های حکمروایی خوب شهری با تأکید بر مفهوم عدالت فضایی در مناطق ۵ گانه شهر ارومیه پیشنهادهای زیر ارائه می‌گردد:

- افزایش سرانه فضاهای عمومی به‌منظور تقویت و رشد عرصه‌های عمومی در سطح مناطق ۵ گانه شهر ارومیه.
- توجه ویژه به محرومیت‌زدایی و توانمندسازی منطقه ۲ و ۳ ارومیه در جهت کاهش میزان محله‌های کم‌برخوردار.
- افزایش عدالت اجتماعی در پراکنش کاربری‌های خدماتی به‌خصوص در مناطق ۲ و ۳ ارومیه.
- توجه به انتخاب افراد متخصص در جهت اداره امور شهر ارومیه.
- ایجاد بستری جهت به وجود آوردن بینش راهبردی برای آینده شهر و شهروندان.
- استفاده از رویکردهای مشارکتی در اجرای طرح‌های توانمندسازی در محلات کم‌برخوردار ارومیه.
- استفاده از سیستم اطلاعات جغرافیایی (GIS) در سامانه‌های مدیریت شهری ارومیه در جهت ارزیابی بهتر و دقیق‌تر کاربری‌های خدماتی موجود در مناطق

ملاحظات اخلاقی:

پیروی از اصول اخلاق پژوهش: در مطالعه حاضر فرم‌های رضایت‌نامه آگاهانه توسط تمامی آزمودنی‌ها تکمیل شد.

حامی مالی: هزینه‌های مطالعه حاضر توسط نویسندگان تأمین شد.

تعارض منافع: بنابر اظهار نویسندگان مقاله حاضر فاقد هرگونه تعارض منافع بوده است.

References

- 1- Abdali, A., Zabihi, H., & Majidi, H., (2020). Explaining the Conceptual Framework of Good Urban Governance Based on Integrated Urban Management (Case Study: Tehran Metropolis). *Quarterly Journal of New Attitudes in Human Geography*, 12(1), 293-309. <https://dorl.net/dor/20.1001.1.66972251.1398.12.1.15.3> [In Persian].
- 2- Abdi, K., jafari mehrabadi, M., Safaie Reyneh, M., & Allahyari, S. (2019). Measuring Citizens' Satisfaction with Municipality Performance via Good Urban Governance Approach (Case study: Kiasar Town). *Quarterly Journal of Environmental Based Territorial Planning*, 12(45), 139-166. <https://dorl.net/dor/20.1001.1.2676783.1398.12.45.7.3> [In Persian].
- 3- Abdollahzadeh, M., Rahnama, M., Ajza Shokouhi, M., & Mousavi, M. (2020). Assessment of social sustainability Indicators in Cities of West Azerbaijan province. *Human Geography Research*, 52(4), 1257-1273. <https://doi.org/10.22059/jhgr.2019.276093.1007878> . [In Persian].
- 4- Askarizadeh, S., Zarabi, A., & Taghvaei, M., (2019). The Status of Indicators of Good Urban Governance in Arak City, Iran, in the Viewpoints of Urban Managers and Citizens. *GeoRes*, 34(4), 595-605. <http://dx.doi.org/10.29252/geores.34.4.595> [In Persian].
- 5- Azouz, N. (2015). Good Urban Governance of Informal Settlements in Metropolitan Areas, Thesis Submitted for the partial Fulfilment for the Requirement of the Degree of Master of Science in Urban Planning and Design, Faculty of Engineering-Ain Shams University, 1-137.
- 6- Badland, H., & Pearce, J. (2019). Liveable for whom? Prospects of urban liveability to address health inequities. *Social Science & Medicine*, 232, 94-105. <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2019.05.001>
- 7- Bastin, A., Ziari, K., Pour Ahmad, A., & Hatami Nezhad, H. (2018). Assessment of the good urban governance impact on urban livability (Case study: Bushehr City). *Research and Urban Planning*, 9(34), 1-18. https://jupm.marvdasht.iau.ir/article_3125.html?lang=en [In Persian].
- 8- Biswas, R., Jana, A., Arya, K., & Ramamritham, K. (2019). A good-governance framework for urban management. *Journal of Urban Management*, 8(2), 225-236. <https://doi.org/10.1016/j.jum.2018.12.009>
- 9- Cai, R., & He, S (2021). Governing homeowner associations in China's gated communities: the extension of state infrastructural power and its uneven reach. *Urban Geography* 1–23. doi: 10.1080/02723638.2021.1878429. <http://dx.doi.org/10.1080/02723638.2021.1878429>
- 10- Dekker, K., & Kempen, R. (2004). Urban governance within the big cities policy. *Journal of Cities*, 21, 41-55. <http://dx.doi.org/10.1016/j.cities.2004.01.007>
- 11- Faraji, A., Adinehvand, A., & Alian, M. (2018). Performance Evaluation of Municipalities in Eight Districts of Ahvaz in the Framework of Urban Good Governance. *Quarterly Journals of Urban and Regional Development Planning*, 3(5), 115-142. <https://doi.org/10.22054/urdp.2018.14600.1050> [In Persian].
- 12- Fernando, S. (2022). Ethics and Good Urban Governance in Toronto: The Tale of Two Love Affairs, Researchgate. <http://dx.doi.org/10.1111/j.1754-7121.2007.tb02136.x>
- 13- Grindle, M. S. (2007). Good enough governance revisited. *Development Policy Review*, 25(5), 533–574. <https://doi.org/10.1111/j.1467-7679.2007.00385.x>
- 14- Habibi, D., & Mahbobi, S., (2020). Explain the relationship between good urban governance and citizens' satisfaction with municipal performance (Study Sample: Dogonbadan City). *Haft Hesar J Environ Stud*. 8 (30), 47-58. <http://dx.doi.org/10.29252/hafthesar.8.30.6> [In Persian].
- 15- Hadi Begloo, H., Sarvar, R., & Nouri, A., (2018). Explanation of good governance of good urban governance with emphasis on location smart growth; case study: city of Tehran. *Urban Management*, 17(52), 189-204. https://ijurm.imo.org.ir/browse.php?a_id=2313&sid=1&slc_lang=en [In Persian].
- 16- Hashemibisetooni, M., & Shams, M. (2020). The Analysis and evaluation of good urban governance indicators and its influence on tourism development variable of Bisetoon city. *Geographical Journal of Tourism Space*, 9(33), 17-37. <https://dorl.net/dor/20.1001.1.22518827.1398.9.33.2.5> [In Persian].
- 17- Heidari Sareban, V. (2019). Evaluation of Rural Local Management Pattern Regarding of Good Governance Indexes, Case Study: Ardabil County. *Geography and Development*, 17(57), 133-154. <https://doi.org/10.22111/gdij.2019.4985> [In Persian].

- 18-Hekmatnia, H., Mousavi, M., Rasoli, M., & Saidpour, S. (2021). Identifying and Analyzing Key Factors Influencing Physical Development Policy in Urmia. *Research and Urban Planning*, 12(45), 55-70. <https://doi.org/10.30495/jupm.2021.3964> [In Persian].
- 19-Huang, Y. (2021). Research on Effective Urban Governance: Problems and Measures. https://doi.org/10.1007/978-981-15-8892-1_3
- 20-Jacka, T. (2016). Women's activism, overseas funded participatory development, and governance: A case study from China. *Women's Studies International Forum*, 33(2), 99-112. <https://doi.org/10.1016/j.wsif.2009.11.002>
- 21-Jonga, W. (2012). Prioritizing Political Banditry than Good Governance: Rethinking Urban Governance in Zimbabwe. *International Journal of Humanities and Social Science*, 2(24), 117-135. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2184161>
- 22-Karna, S. (2022). Rural-Urban Linkage and Role of Civil Society: A Successful Model for Good Urban Governance in Nepal. https://www.fig.net/resources/proceedings/fig_proceedings/morocco/proceedings/TS5/TS5_4_karna.pdf
- 23-Khaliji, M., Hajinehaz, E., & Mahdikhah, A. (2020). Spatial Analysis of Social Justice in Tabriz Metropolis by Factor Analysis. *Regional Planning*, 10(37), 109-122. https://jzpm.marvdasht.iau.ir/article_4000.html?lang=en [In Persian].
- 24-Khoshfar, G., Shayan, M., & Khodadad, M., (2019). An Analysis of Rural Management Performance with Emphasis on Good Governance Indicators Case: Villages in Zarrin Dasht County. *Socio-Cultural Development Studies*, 7 (4), 9-35. https://journals.sabz.ac.ir/scds/browse.php?a_id=768&sid=1&slc_lang=en [In Persian].
- 25-Koshaneh, R., Ezat Panah, B., & Mosavi, M., (2020). Spatial distribution analysis of urban public service uses using Williamson index method (Case study: Tabriz metropolis). *Quarterly Journal of New Attitudes in Human Geography*, 11(4), 221-205. [In Persian].
- 26-Lemanski, C. (2017). Unequal citizenship in unequal cities: participatory urban governance in contemporary South Africa, *IDPR*, 39 (1). <http://dx.doi.org/10.3828/idpr.2017.2>
- 27-Li, Y., Qiu, J., Zhao, B., Pavao-Zuckerman, M., Bruns, A., Qureshi, S., & Li, Y. (2017). Quantifying urban ecological governance: A suite of indices characterizes the ecological planning implications of rapid coastal urbanization. *Ecological Indicators*, 72, 225-233. <http://dx.doi.org/10.1016/j.ecolind.2016.08.021>
- 28-Maleki, M., & Mousavi, M. (2021). Empowerment of informal settlements with emphasis on indicators of good urban governance (Case study: Informal neighborhoods of Ilam city. *Journal of Sustainable Urban & Regional Development Studies (JSURDS)*, 2(1), 37-58. https://www.srds.ir/article_132472.html?lang=en [In Persian].
- 29-Martí-Costa, M. & Tomás, M. (2017). Urban governance in Spain: From democratic transition to austerity policies, *Urban Studies*, 54(9), 2107-2122. <http://dx.doi.org/10.1177/0042098016669452>
- 30-Meyer, N., & Auriacombe, C. (2019). Good Urban Governance and City Resilience: An Afrocentric Approach to Sustainable Development, *Sustainability*, 11(19), 5514. <https://doi.org/10.3390/su11195514>
- 31-Mol, A. P. J. (2009). Urban environmental governance innovations in China. *Current Opinion in Environmental Sustainability*, 1(1), 96-100. <https://doi.org/10.1016/j.cosust.2009.07.002>
- 32-Momeni, A., Jahanshiri, M., & Azmi, A. (2020). The effects of good governance on the viability of urban peripheral settlements in Adran Rural District. *Preipheral Urban Spaces Development*, 2(1), 193-205. https://www.jpud.ir/article_114043.html?lang=en [In Persian].
- 33-Moshfeghifar, S., Ezatpanah, B., & Mousavi, M. (2021). Evaluation of urban services in ten areas of Tabriz metropolis. *Journal of Geography and Environmental Studies*, 10(37), 79-98. <https://sanad.iau.ir/en/Article/978953?FullText=FullText> [In Persian].
- 34-Mousavi, M., Bayramzadeh, N., Omidvarfar, S., & Kamel Nia, R. (2021). Assessing the levels of livability in informal settlements (Case study: Falahat neighborhood, Urmia city). *Journal of Urban Social Geography*, 8(2), 222-203. <https://doi.org/10.22103/JUSG.2021.2053> [In Persian].
- 35-Movahed, A., Ghasemi Kafroudi, S., Kaman Roudi, M., & Sasanpour, F., (2015). investigation development urban neighborhoods which emphasize the good urban governance pattern (Case Study Region 19 of Tehran Municipality). *MJSP*, 19(1), 147-180. <https://hsmmp.modares.ac.ir/article-21-275-en.html> [In Persian].

- 36-Movahedi Nia, M., Khodabakhshi, M., & Mohammadizadeh, N. (2020). Assesment of spatial distribution of public services with an emphasis on good governance in Kerman city using the software Geoda. *Journal of Urban Social Geography*, 7(1), 233-253. <https://doi.org/10.22103/JUSG.2020.2013> [In Persian].
- 37-Nallathiga, R. (2008). Metropolitan Urban Governance Approaches and Models: Some Implications for Indian Cities Centre for Good Governance, 1-17. https://www.researchgate.net/publication/228857687_Metropolitan_Urban_Governance_Approaches_and_Models_Some_Implications_for_Indian_Cities
- 38-Negahban Marvi, M., Eghbali, N., & Hataminejad, H. (2020). Explanation of the Iranian New Towns First Generation Management with approach Good Urban Governance from the Point of View of Country Subdivisions. *Geography and Territorial Spatial Arrangement*, 10(35), 1-26. <https://doi.org/10.22111/gaij.2020.5342> [In Persian].
- 39-Pazoki, M., Shikhi, D., & Samadi Mogadam, S. (2020). Analysis of the role of governance based on good governance in sustainable rural development (Case study: Filestan District, Pakdasht Township). *Geography and Development*, 18(58), 93-112. <https://doi.org/10.22111/gdij.2020.5178> [In Persian].
- 40-Rezaei, M., & Shamsoddini, A. (2019). Analysis of the relationship between urban good governance and social justice in urban areas (Case Study: City Ferdowsieh - the city Shahriyar). *Quarterly Journal of Environmental Based Territorial Planning*, 12(45), 25-48. <https://www.sid.ir/paper/130782/en> [In Persian].
- 41-Saedi Monfared, S., Hanaee, T., & Shirvani Moghadam, S. (2020). Explaining the physical and functional components affecting the spatial justice in the marginal settlements of Mashhad metropolis. *Journal of Sustainable Architecture and Urban Design*, 8(1), 67-81. <https://doi.org/10.22061/jsaud.2020.4956.1437> [In Persian].
- 42-Tari, M., & Rezaei, M. (2019). Measurement and Evaluation of Urban Good Governance in Ferdowsieh Neighborhoods, City Shahriyar. *Human Geography Research*, 51(1), 23-40. https://jhgr.ut.ac.ir/article_60577.html?lang=en [In Persian].
- 43-Tavakolinia, J., & Shams Pouya, M. (2017). Toward a local Community Governance: An effort to introduce key concepts and components Case Study: Darake Neighborhood. *Quarterly Journal of Environmental Based Territorial Planning*, 10(37), 195-216. <https://www.sid.ir/paper/130595/en> [In Persian].
- 44-Turner, R. A., Fitzsimmons, C., Forster, J., Mahon, R., Peterson, A., & Stead, S. M. (2014). Measuring good governance for complex ecosystems: Perceptions of coral reef-dependent communities in the Caribbean. *Global Environmental Change*, 29, 105–117. <http://dx.doi.org/10.1016/j.gloenvcha.2014.08.004>
- 45-UNDP. (2003). The Urban Governance Initiative (UNDP–TUGI), *Environment&Urbanization*, 15(1), 159-170. <https://www.undp.org/asia-pacific/social-innovation-platforms/urban-governance>
- 46-UNESCAP. (2009). What is Good Governance? <https://www.unescap.org/resources/what-good-governance#>
- 47-Uzun, N. (2007). Globalization and urban governance in Istanbul. *J. Hous. Built Environ.*, 22, 127–138. <http://dx.doi.org/10.1007/s10901-006-9069-y>
- 48-WGI. (2020). The Worldwide Governance Indicators 2020 Update, <https://info.worldbank.org/governance/wgi/>.
- 49-Wu, F., & Zhang F. (2022). Rethinking China’s urban governance: The role of the state in neighbourhoods, cities and regions. *Progress in Human Geography*. https://doi.org/10.1177_03091325211062171
- 50-Ziari, K., Yadollahnia, H., & Yadollahnia, H. (2020). Urban Management Performance Analysis with Emphasis on Good Governance Indicators from the Citizen's Perspective (Case Study: Sari City). *Research and urban planning*, 11(40), 1-16. https://jupm.marvdasht.iau.ir/article_4004_en.html [In Persian].
- 51-Bayramzadeh, N., & Foadmarashi, M. (2023). Spatial analysis of the development of townships from the perspective of physical indicators of livability (Case study: the townships of West Azerbaijan province). *Geography and Regional Future Studies*, 1(2), 1-16. <https://doi.org/10.30466/grfs.2023.54809.1007> [In Persian].

- 52-Mousavi, M., Jafarpour Ghalehtemouri, K., Bagheri Kashkouli, A., & Bayramzadeh, N. (2024). Mitigating development barriers and addressing disparities in border cities of Iran: a comprehensive analysis of border provinces and influential factors. *Geojournal*, 89(4), 1–20. <https://doi.org/10.1007/s10708-024-11181-9>